

Pohlavne prenosné ochorenie Syfilis

Na otázky čitateľov Záhoráka odpovedá MUDr. Andrej Jurkovič, lekár Oddelenia klinickej mikrobiológie vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Skalici. Toto oddelenie sa zaoberá diagnostikou infekčných ochorení na základe stanovenia prítomnosti patogénov (baktérií, vírusov, kvasiniek, parazitov) v biologickom materiáli alebo protilátok proti nim.

ČO JE SYFILIS A AKO SA PREJAVUJE?

Syfilis (lues) je chronické infekčné ochorenie. Pôvodcom je špirálovitá baktéria *Treponema pallidum*. Ochorenie sa bez liečby prejavuje v základe v dvoch štádiách. Pri **včasnom syfilise** sa bakteriálna infekcia šíri od prvého kontaktu do organizmu už počas úvodných hodín. Prednostne sa rozmnožujú treponémy v mieste vstupu, najčastejšie na genitáliách, ale môže to byť i v okolí konečníka prípadne úst, kde obvykle o 3 týždne od vstupu infekcie vzniká tvrdý plochý nebolestivý vred. O 1-5 týždňov po vyhojení primárnej lézie dochádza k infikovaniu vnútorných orgánov a telesných tekutín, čo sa prejavuje teplotou, bolesťou hlavy a kĺbov, bolesťou v krku, nechutenstvom. Na koži a na slizniciach pozorujeme drobné kožné výrastky a mokvajúce defekty, ktoré sa spontánne zahoja počas 2-6 týždňov.

Pri **neskorom syfilise** pacient môže žiť dlhé roky bez akéhokoľvek prejavu ochorenia. Počas tohto štádia je možný prenos infekcie na plod. Prejavy ochorenia sa objavujú väčšinou o 10-20 rokov od vstupu infekcie do organizmu, u asi tretiny pacientov až o 40 rokov. Prvým príznakom je elastický nebolestivý hrboľ v podkožnom tkanive, tzv. "Guma". Táto zmena môže okrem sliznice postihnúť chrupavky a kosti. V ďalšom štádiu (tzv. "kardiovaskulárny syfilis") vznikajú zápalové zmeny, ktoré môžu vyústiť do infarktu, anginózných bolestí na hrudi. V štádiu "neurosyfilisu" dochádza k poškodeniu mozgu, mozgových obalov a ciev, čo sa prejavuje stratou pamäte, bolesťami hlavy, nespavosťou, psychiatrickými symptómami, ochrnutím

rúk a nôh, impotenciou, unikáním moču a stolice.

VYSKYTUJE SA V DNEŠNEJ DOBE EŠTE SYFILIS?

Na Slovensku bolo v r.2012 zaevidovaných 302 pacientov zo syfilisom. Najvyšší výskyt bol zaznamenaný vo vekovej skupine 25 až 34 ročných (52 mužov a 45 žien). Vo veku do 15 rokov bolo evidovaných 9 prípadov (6 chlapcov a 3 dievčatá), medzi tehotnými ženami 32 prípadov.

Vo FNSP Skalica, a.s. bol od roku 2011 do októbra 2013 zaznamenaný zvyšujúci sa počet pacientov so syfilisom. Najvyšší výskyt bol taktiež vo vekovej skupine 25 až 34 ročných. Treba zdôrazniť, že najviac nových prípadov sa zachytilo pri necielenom vyšetrení, napr. pri predoperačnom vyšetrení indikovanom z úplne iných dôvodov, ako je podozrenie na syfilis.

MÔŽEM SA NAKAZIŤ PRI OSOBNOM KONTAKTE S CHORÝM CEZ KOŽU?

Ochorenie je prenášané predovšetkým pohlavným stykom s infikovaným partnerom, menej častý je prenos pri kontakte s kožnými prejavmi infekcie, prípadne kontaktom s krvou, alebo telesnými tekutinami.

NIE SOM ISTÁ, ČI PO NECHRÁNENOM POHLAVNOM STYKU NEPRIŠLO K NAKAZENIU.

ČO TREBA SLEDOVAŤ?

Ak si pacient nevysleduje prvotné príznaky (vred na genitáliách, kožné výrastky), treba si dať spraviť serologické stanovenie prítomnosti protilátok proti *T. pallidum*. K príznačnému nárastu protilátok dochádza asi o 6 týždňov. To znamená, že ak pacient

pred týmto termínom bude mať vyšetrenú krv, protilátky nemusia byť zachytené, čo môže byť reprodukované, ako falošne negatívne. FNsP Skalica, a.s. poskytuje možnosť stanovenia prítomnosti protilátok proti *T. pallidum* aj pacientom za priamu platbu. Teda ak nechcete navštíviť odborného lekára, môžete prísť priamo na oddelenie klinickej mikrobiológie (OKM) a požiadať o test na syfilis ako samoplatca. Pracovisko je v pavilóne R na 2.poschodí.

AKÉ SÚ MOŽNOSTI LIEČBY? Liekom voľby je penicilín, pri alergii na penicilín sa môžu

použiť makrolidové antibiotiká, alebo doxycyklin.

AKÁ JE PREVENCIA OCHORENIA?

Kvôli hroziacemu veľkému nebezpečenstvu prenosu infekcie z matky na plod, ako aj prenosu infekcie podaním krvnej transfúzie, je syfilis aktívne vyhľadávaný medzi tehotnými ženami a darcami krvi. Očkovanie chrániace pred syfilisom doposiaľ neexistuje, jedinou ochranou je dodržiavanie zásad bezpečného sexu, pri nejasných kožných zmenách odporúčame urýchlene vyhľadať dermatovenerológa.